

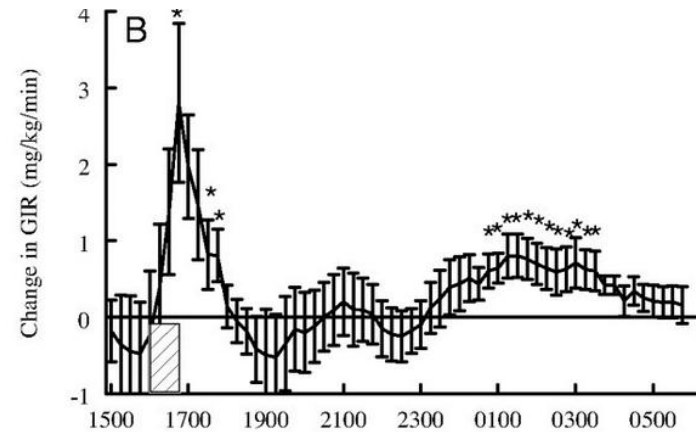
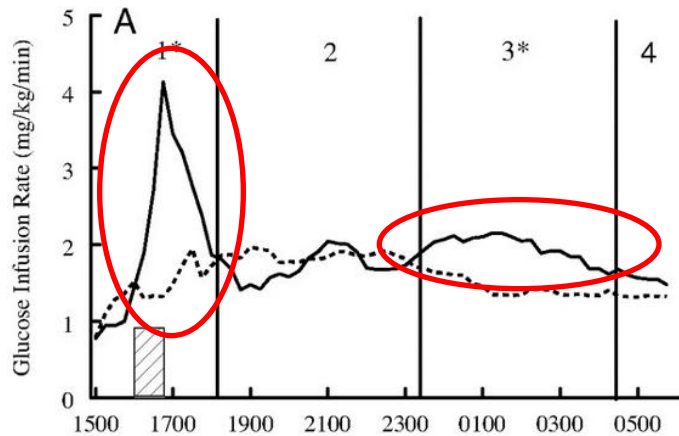
Insuliinravi ja füüsiline aktiivsus

Aleksandr Peet

SA TÜK Lastekliinik

aleksandr.peet@kliinikum.ee

Füüsilise koormuse efekt 1. tüüpi diabeedi haigel

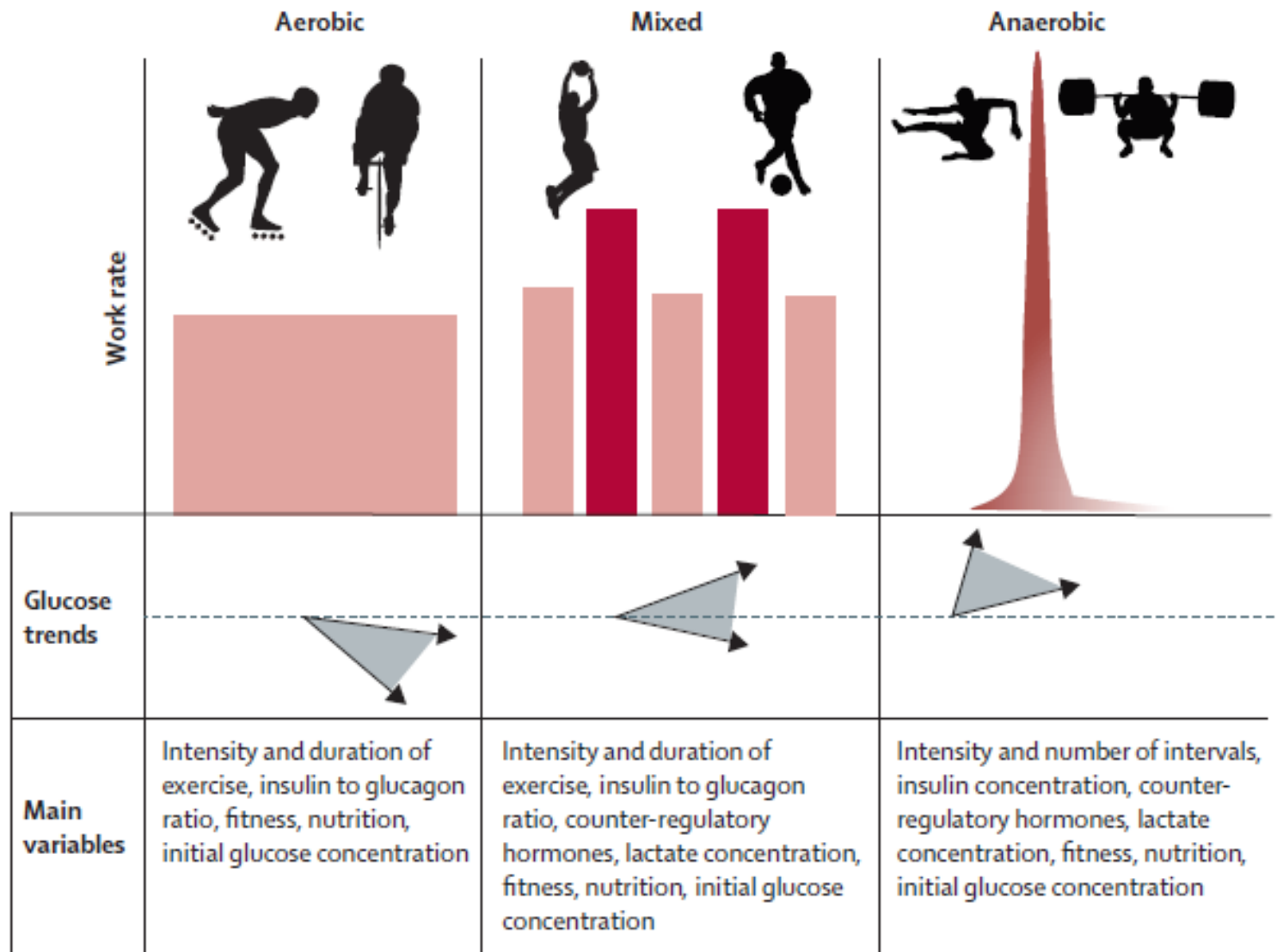

Kahefaasiline veresuhkru vajaduse tõus:
Maksimum koormusel ja 7-11 tundi hiljem

J Clin Endocrinol Metab. 2007 Mar;92(3):963-8.

Insuliini tundlikus on tõusnud kuni 24 tundi peale koormust!

Aerobne ja anaerobne treening

Aeroobne treening

- Suureneb verevool nahaaluses rasvkoes, mille insuliin imendub kiiremini vereringesse
- Treenitud inimestel langeb veresuhkur rohkem, tõenäoliselt kuna kulutatud energia hulk on suurem (jaksavad rohkem teha)
- Nii treenitud kui ka mittetreenitud inimesed vajavad aeroobse treeningu tõttu kas rohkem süsivesikuid, vähem insuliini või nende kombinatsiooni.

- Exercise management in type 1 diabetes:
a consensus statement

Lancet Diabetes Endocrinol 2017

- ISPAD Clinical Practice Consensus
Guidelines 2014 Compendium Exercise in
children and adolescents with diabetes

Pediatric Diabetes 2014

Füüsilisel koormusel tuleb arvestada

- Treeningu eesmärk

Tervisesport

- olulisem vähendada insuliinidoose (kuid mitte vahele jätta!)

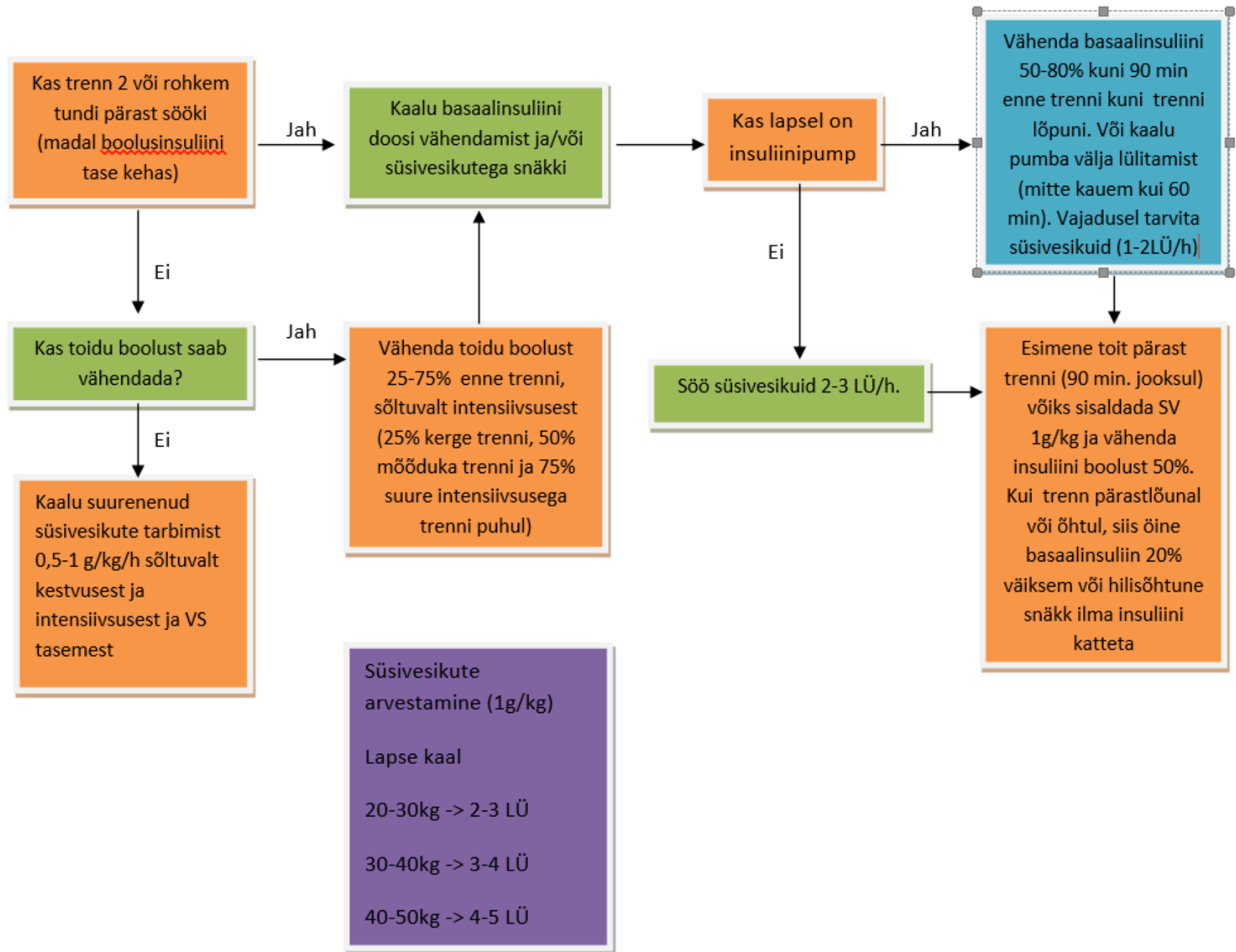
Prof. sport/ head sportlikud tulemused

- olulisem toitumise reguleerimine (süüa juurde süsivesikuid)

- Energiavarud (aeg viimasest söögikorrast)
- Aktiivinsuliini jääk
- Hetke veresuhkru väärtus

Veresuhkru väärtus enne treeningut

- <5 mmol/L – süüa 10-20g (sõltuvalt lapse suurusest)
- 5-7 mmol/L – süüa 10g enne aeroobset trenni; anaeroobne treenn on kohe lubatud
- 7-10 mmol/L – aeroobne treenn lubatud, anaeroobse trenni puhul arvesta, et VS võib tõusta
- 10-15 mmol/L – aeroobne treenn lubatud, anaeroobne treenn lubatud, kuid arvesta, et VS võib tõusta.
- 15 mmol/L – ei tohi trenni minna (ketoosi oht)
  - Erandiks olukord, kui saab vere ketokehi määrata ja tase on alla 0,6 mmol/l

Spetsiifilised treeningud

	Pikem vastupidavustrenn (peamiselt aeroobne)	Lühike intensiivne trenn (aeroobne või anaeroobne)
Boolusinsuliini vähendamine söögikorral enne treeningut	Soovitatud, kui treeninguni kuni 2h	Ei ole soovitatud, kui tekib hüperglükeemia, siis vajalik lisakorreksioon
Öise basaalinsuliini vähendamine 20% treeningu järgselt; pumpravi korral ~6h jooksul	Eriti oluline kui treening pärastlõunal või õhtul	Kasulik hüperglükeemia vältimiseks kõrge-intensiivsusega intervalltreeningu järgselt
Ajutine baas pumpravi korral	Võib vähendada või pumba välja lülitada. Eelistatud doosi vähendamine. Alustada kuni 90 minutit enne treeningut.	Võib vajada suuremat basaalinsuliini taset
Sprint enne või pärast treeningut	Võib vähendada hüperglükeemia riski	Võib suurendada hüperglükeemia riski

Soovitatud boolusinsuliini dooside vähendamine enne treeningut, kui treening 90 minuti jooksul söögist

	Harjutuse kestvus	
	30 minutit	60 minutit
Kerge aeroobne treening	-25%	-50%
Mõõdukas aeroobne treening	-50%	-75%
Raske aeroobne treening	-75%	NA
Intensiivne aeroobne või anaeroobne treening	Ei vaja doosi vähendamist	NA

Toitumise printsiibid

NB! Enamus toitumissoovitusi on väljaarendatud profisportlaste

- päevast toitumist tuleks organiseerida nii, et maksa ja lihaste glükogeeni varud oleksid maksimaalsed
  - süsivesikute tarbimine ~4 tundi enne trenni
  - varakult taastumisperioodis (~90 min)
- süsivesikuid tuleks tarbida nii palju, et see kataks ära trennis kulutatava ja ennetaks hüpoglükeemia teket
- kõrge glükeemilise indeksiga süsivesikute tarbimine **trenni ajal**
- madala glükeemilise indeksiga näks **enne ja peale** trenni või enne magamaminekut

ISPAD soovitused

- 1,0–1,5 g süsivesikuid/kg juhul kui enne suurt/kestvat füüsilist aktiivust:
  - jäänud palju aktiivinsuliini
  - koormuseeelne insuliini doos ei olnud vähendatud
- peale füs. koormust soovitatud süüa süsivesikute rikas toit eesmärgiga:
  - taastada glükogeeni varud
  - vältida koormusejärgset hüpoglükeemia

ISPAD soovitused

- kombineeritud aeroobse ja anaeroobse treeningu korral (jalgpall, jalgrattasport, ujumine)
  - lisa süsivesikute vajadus enne koormust, koormuse ajal ja ilmselt ka peale koormust
- veresuhkru taseme tõus peale intensiivset anaeroobse trenni on ennetatav
  - korrigeeriv boolusinsuliini doos treeningu keskel või vahetult peale selle lõpetamist
  - 50% tavalisest korrigeerivast boolusest juhul kui veresuhkur on >15 mmol/L

Activity	Body mass (kg)		
	20	40	60
Basketball (game)	30	15	10
Cross-country skiing	40	20	15
Cycling			
10km/h	65	40	25
15 km/h	45	25	15
Figure skating	25	15	10
Ice hockey (ice time)	20	10	5
Running			
8 km/h	25	15	10
12 km/h	—	10	10
Snowshoeing	30	15	10
Soccer	30	15	10
Swimming			
30 m/min breast stroke	55	25	15
Tennis	45	25	15
Walking			
4 km/h	60	40	30
6 km/h	40	30	25

ISPAD soovitused

- 15 g süsivesikuid vs koormuse kestus minutites (eeldusel, et baas ja/või koormuse eelsed boolused ei olnud kohandatud)

Vastunäidustused ja ettevaatlikkus

- Trenni ei tohi minna, kui raske hüpo-glükeemia episood esines viimase 24 h jooksul
- Sage mõõtmine ja ettevaatlikkus teatud alade puhul (mäesuusatamine, mägironimine, ujumine, üksinda matkamine jne.)
- Patsientidel väga kõrge HbA1c-ga on vastunäidustatud jõuline treening (nt tõstmine) ja vastupidavusvõistlused.